

ORIGINAL RESEARCH PAPER

The Level of Teacher's Familiarity with the Principles of Professional Ethics in E-learning*M. Esmailzade Saeidi^{1,*}, M. Roshanian Ramin², A. Ellahi, Zabieh³*¹ Master of Educational Technology, Chabahar International University, Chabahar, Iran² Assistant Professor of Educational Technology Department of Allameh Tabatabai University³ Assistant Professor, Farhangian University, Zahedan, Iran**ABSTRACT****Keywords:**ethics;
principles of professional ethics;
e-learning;
teacher.

1 .Corresponding author

✉ Mohsen.roshanian@atu.ac.ir

Background and Objectives: Professional ethics is a significant category in the field of e-learning, which is very important and has attracted the attention of many experts in educational sciences. Based on this, the purpose of this research was to investigate the level of familiarity of teachers with the principles of professional ethics in e-learning. **Methods:** This research was descriptive-survey type. The statistical population of the research was made up of all the teachers of the first secondary level of Chabahar city, Teachers were 189 people, and 123 participants were selected from among the teachers by simple random method and using Morgan's table. The research tool was a questionnaire familiarizing professional ethics in e-learning with a reliability of 0.85 and the method of data analysis was using a sample t-test. **Findings:** The results showed that the level of teachers' familiarity with the dimension of intellectual property, the dimension of destruction and the dimension of privacy of professional ethics in e-learning was medium to high. **Conclusion:** It can be concluded that teachers are familiar with the principles of professional ethics in e-learning and this capacity can be used to improve the teaching and learning process.

ISSN (Online):**DOI:**10.48310/reek.2024.16433.1306

Received: 2024/08/06

Reviewed:2024/07/16

Accepted: 2024/07/24

PP:52-63

Citation (APA): Esmailzade Saeidi , M. Roshanian Ramin ,M. Ellahi Zabieh ,A. (2024). The Level of Teacher's Familiarity with the Principles of Professional Ethics in E-learning . *the journal of research in elementary education*, 6(11),52-63

 <https://doi.org/10.48310/reek.2024.16433.1306>

میزان آشنایی معلمان با اصول اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی

مقاله پژوهشی / مروری

محدثه اسماعیل زاده سیدی^۱، محسن روشنیان رامین^{۲*}، ذبیح‌اله الهی^۳

۱. کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی، دانشگاه بین‌المللی چابهار، چابهار، ایران.
۲. استادیار گروه تکنولوژی آموزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
۳. استادیار دانشگاه فرهنگیان، زاهدان، ایران.

چکیده

اهداف پژوهش: اخلاق حرفه‌ای مقوله‌ای قابل توجه در حوزه یادگیری الکترونیکی است که از اهمیت بسزایی برخوردار است و می‌تواند بر کیفیت آموزش و یادگیری در این حوزه اثرگذار باشد؛ به همین دلیل توجه بسیاری از صاحب‌نظران حوزه آموزش و یادگیری را به خود جلب کرده است. بر این اساس، هدف از تحقیق حاضر بررسی میزان آشنایی معلمان با اصول اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی است. **روش‌ها:** روش این تحقیق از نوع توصیفی-پیمایشی بود. جامعه آماری تحقیق را تمامی معلمان مقطع متوسطه اول شهر چابهار به تعداد ۱۸۹ نفر بود که از بین این معلمان به روش تصادفی ساده و با استفاده از جدول مورگان تعداد ۱۲۳ شرکت‌کننده انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه آشنایی با اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی با پایایی ۰/۸۵ و روش تحلیل داده‌ها استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای بود تا میزان آشنایی این نمونه انتخاب شده با استانداردهای موجود مقایسه شود. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که میزان آشنایی معلمان با بعد مالکیت معنوی، بعد تخریب و بعد حریم خصوصی اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی در حد متوسط به بالا بود. **نتیجه‌گیری:** با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که معلمان با اصول اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی آشنایی دارند و می‌توان از این ظرفیت در بهبود فرایند آموزش و یادگیری استفاده کرد.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.48310/reek.2024.16433.1306

واژه‌های کلیدی:

اخلاق؛
اصول اخلاق حرفه‌ای؛
یادگیری الکترونیکی؛
معلمان.

۱. نویسنده مسئول

azizi8175@cfu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۱۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۰۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۰۳

شماره صفحات: ۵۲-۶۳

مقدمه

در سال‌های اخیر استفاده از فناوری‌های نوین، آموزش سنتی را به سمت وسوی آموزش‌های الکترونیکی هدایت کرده و آن را به ابزار یادگیری مهمی بدل کرده است. آموزش الکترونیکی (یادگیری الکترونیکی)^۱، پارادایم جدید و محصول فناوری اطلاعات هست که سازمان‌ها را به سمت یک انقلاب آموزشی بزرگ و عظیمی سوق می‌دهد (سوداگر و دیگران، ۱۴۰۰). باید توجه داشت زمانی آموزش مفید و سودمند است که بر خواست و نیاز فراگیران متمرکز بوده و ملزومات آن محیط آموزشی رعایت شود (شهسواری و دیگران، ۱۴۰۱). اصطلاح آموزش یا یادگیری از راه دور که در قرن بیستم به صورت همه‌گیر رواج پیدا کرده بود به اشکال مختلفی بر سر زبان‌ها جاری شد. به عنوان نمونه: آموزش از راه دور، آموزش مبتنی بر وب، مجازی، آنلاین، الکترونیکی و... یادگیری الکترونیکی را می‌توان این گونه به تصویر کشید: سیستم مبتنی بر وب و ترسیم روشی نوآورانه مبتنی بر فناوری‌های دیجیتال و سایر اشکال مواد آموزشی که هدف اصلی آن ارائه یک محیط یادگیری شخصی شده، یادگیرنده محور، لذت بخش و تعاملی است که از فرایندهای یادگیری پشتیبانی و آن‌ها را تقویت می‌کند (Gaccia, Rossello, Forteza, 2023)؛ که مشابه سیستم اجتماعی-فنی در بستری فنی-اجتماعی و فرهنگی شکل می‌گیرد که مملو از مفاهیم هنجاری و ارزشی است، از این روی بحث اخلاق حرفه‌ای به عنوان یک مؤلفه اساسی در یادگیری الکترونیکی حائز اهمیت و توجه قرار می‌گیرد (مرادی مخلص و دیگران، ۱۴۰۲).

آموزش در فضای الکترونیکی قابلیت تغییر در روش‌های انجام مسئولیت‌های آموزشی را داشته که در قالب استفاده از رایانه، اینترنت پرسرعت، منابع اطلاعاتی جامع و غیره ظرفیت معلمان در استفاده از فناوری‌های دیجیتالی را افزایش داده است (Rosenberg, 1390; Posey, Burgess, Eason, Jones, 2010; Cmmodari, 2021). در این راستا، دغدغه اصلی بسیاری از صاحب نظران، پذیرش به کارگیری فناوری‌های جدید توسط معلمان در فرآیند یادگیری بوده (منصورزاده و دیگران، ۱۳۹۵؛ Martha, 2015). که البته، نیاز مبرم به مقوله اخلاقیات در این حیطه را نیز در بر می‌گیرد. کاپاسوما (Kuppusamy, 2019) آموزش الکترونیکی را مشتمل بر ویژگی‌های معمول در محیط‌های آموزشی می‌داند که ناشی از ظهور فناوری‌های ارتباطات در حوزه آموزش و یادگیری بوده و می‌تواند با مقوله اخلاق حرفه‌ای به عنوان یکی از مباحث مهم در عرصه یادگیری الکترونیکی عجین باشد. اصول اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از گزاره‌های اخلاقی، بایدها و نبایدهای موجود و کنش‌ها و واکنش‌های اخلاقی پذیرفته شده است که از سوی مجامع حرفه‌ای مقرر می‌شود تا مطلوب‌ترین روابط ممکن را برای اعضای خود در اجرای وظایف حرفه‌ای‌شان فراهم آورد (مومنی، ۱۳۹۵). به گفته گورتو (Gurtu, 2019)، ژوپ (Jope, 2018) و سوار (Suar, 2014) اخلاق در حرفه معلمی شامل پرهیز از اقداماتی است که ممکن است فشارهای روانی^۲ را بر دانش‌آموزان تشدید کند و در نتیجه آن‌ها را از نظر تحصیلی تحت تأثیر قرار دهد. معلمانی که به اصول اخلاقی^۳ به طور کامل آگاه و واقف هستند با دانش‌آموزان خود منصفانه و محترمانه برخورد می‌کنند، دانش‌آموزان خود را از آسیب و خطر محافظت می‌کنند و روابط حرفه‌ای قابل قبولی با دانش‌آموزان خود برقرار می‌کنند (Lawrent, 2022). در این راستا و در جهت تحقق این مهم بسیاری از کشورها برنامه‌های آموزشی معلمان را با مؤلفه‌های پژوهشی یعنی دوره‌ها و واحدهای تعلیمی با تمرکز بر آشنایی با سواد تحصیلی و شایستگی در تدریس هرچه بهتر موضوعات، افزایش توانمندی معلمان و مربیان برای آموزش معنادار، توجه و تفسیر پیچیدگی‌های رفتاری دانش‌آموزان و درک اصول آموزشی، رویکردهای روش‌شناختی برای بررسی آموزش و یادگیری و در نهایت هماهنگی و همسازی با تغییر شیوه‌های کاری و آموزشی برگزار می‌کنند (Finefter Rosenbluh & power, 2023; Nagel, Bjork Gudmundsdottir & Wagsas Afdal, 2023) اصول و ارزش‌های

¹ E-learning

² Mental pressure

³ Ethics fundamental

اخلاقی پایه و اساس شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای در یک نظام کاری است که با تأثیرگذاری بر عملکرد افراد می‌تواند بر محیط آن شغل نظارت داشته و نوع رفتار افراد را در جهتی مطلوب هدایت کند (فروغی و دیگران، ۱۳۹۵؛ Meriac, 2015). در این میان، اخلاق حرفه‌ای ماهیتی است نشان‌دهنده مسئولیت اخلاقی فرد از حیث انجام وظایف شغلی (Traipathi, 2014) که در فرآیند آموزش به اخص آموزش الکترونیکی یکی از مقولات مهم قابل توجه و بخشی جدایی‌ناپذیر از حرفه تدریس است (Aldosmani, 2020). در حقیقت اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از مبادی و استانداردهای سلوک انسانی است که رفتار افراد و گروه‌ها در یک ساختار حرفه‌ای را تعیین می‌کند. مفهوم آن از علم اخلاق برگرفته شده است (ملکی انوری، ۱۴۰۱). به عبارتی، جایگاه اصول اخلاقی در رابطه با یادگیری الکترونیکی یکی از مؤلفه‌های بحث‌برانگیز در عصر توسعه فناوری‌های دیجیتالی است که با توجه به پتانسیل بالای یادگیری الکترونیکی می‌تواند انتظارات فراگیران را تا حد بالایی برآورده ساخته و اختلال در فرایند یادگیری را کاهش دهد (Mitchell, Reynolds & Trevino, 2017؛ سردی، موسوی فرد، ۱۳۹۴). به طوری که، اصول اخلاقی در فرآیند یادگیری الکترونیکی می‌تواند منجر به ایجاد احترام و تحمل در بین فراگیران شده و تعاملات دوستانه‌ای را بر اساس قوانین و قواعد اخلاقی شکل دهد (مرادی و دیگران، ۱۳۹۸) که نیاز است تا توجه ویژه‌ای به این مهم در مطالعات مختلف صورت گیرد.

پیشینه پژوهش

در این رابطه با عنوان این پژوهش، تحقیقات مرتبط محدودی انجام شده است که در ادامه به برخی از مرتبط‌ترین آن‌ها پرداخته خواهد شد، در تحقیقی تحت عنوان «اخلاق در یادگیری الکترونیکی: پیش‌نیازها و راهکارهای اجرایی» به کنکاش در رابطه با راهکارهایی برای به‌کارگیری اخلاق و اصول آن در یادگیری الکترونیکی پرداخته‌اند و نشان دادند که برای رسیدن به نظام یادگیری الکترونیکی اخلاقی، مهیا کردن پیش‌نیازهای اساسی این حوزه یعنی عوامل درون‌فردی، حاکمیت محیطی، صلاحیت فن، توانمندی مدرس، قوانین اجرایی و هویت مذهبی اهمیت بسیاری دارد (احمدی و دیگران، ۱۳۹۸). علاوه بر مطالعات فوق در حیطه عملکرد اخلاقیات در یادگیری الکترونیکی در تحقیقی تحت عنوان «اخلاقیات در آموزش و یادگیری الکترونیکی» به بررسی جایگاه اخلاقیات در آموزش و یادگیری الکترونیکی پرداخته و به این نتیجه دست یافته‌اند که با وجود مطرح‌شدن مسائل اخلاقی مختلف در گستره یادگیری الکترونیکی، راهکارهای مؤثر و کمک‌کننده‌ای نیز در این زمینه وجود دارند که در هر یک از ابعاد ذکرشده می‌توان از آن‌ها کمک گرفت (شیرازی و دیگران، ۱۳۹۱). تحولات شگرف در زمینه آموزش به‌واسطه یادگیری الکترونیکی منجر به ایجاد مسائل جدیدی در حیطه اخلاق و مسئولیت‌پذیری شده که برای حل این مشکلات باید به کلیه ابعاد یادگیری الکترونیکی از جمله دستگاه‌های مدیریت یادگیری، کیفیت محتوا و روش‌های اجرا و مدیریت آموزش توجه ویژه‌ای مبذول داشت.

در حیطه مطالعات خارجی هم در پژوهشی که به بررسی موضوعات سوء رفتار اخلاقی و تجزیه و تحلیل تهدیدهای فعلی سوءرفتار اخلاقی آموزش الکترونیکی در آموزش عالی کشور اسلواکی پرداخته است، نشان داده‌اند که سوءرفتار اخلاقی در آموزش الکترونیکی یکی از مشکلات عمده در آموزش عالی است که باید مورد توجه مسئولین آموزشی قرار گیرد (Busikawa et al, 2013). با توجه مطالب مذکور در

رابطه با اهمیت اخلاق در حیطه یادگیری الکترونیکی، باید اصول اخلاق حرفه‌ای و به‌کارگیری آن در فضای یادگیری الکترونیکی را مسئله‌ای مهم و قابل‌توجه در حوزه نظام آموزشی دانست که تأثیر بسیاری بر عملکرد معلمان در نهاد آموزش و پرورش داشته و این ارگان تربیتی را به یکی از ترجمان‌های مهم تأثیرگذار بر رشد جوامع تبدیل کند. امروزه رعایت اصول اخلاقی طی یادگیری الکترونیکی از سوی معلمان به مقوله‌ای مهم تبدیل شده است که می‌تواند مشکلات مرتبط با فضای آموزش الکترونیکی همچون: جرائم رایانه‌ای؛ نقض حریم خصوصی دیگران؛ سوءاستفاده‌های رایانه‌ای؛ خطای دست‌کاری در استفاده از داده‌ها و دزدی داده‌ها را تا اندازه زیادی برطرف کند (Vazquez, Para, Garcia Gonzales & Ramirez Montoya, 2021) و از این‌رو، نیاز است تا تدابیر لازم برای رفع آن‌ها در فرایند یادگیری الکترونیکی فراهم شود. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که خدمات ارائه‌شده توسط سیستم آموزش الکترونیکی نیاز به پیشرفته بودن دارد و همچنین به دنبال آگاهی معلمان و دانش‌آموزان از اخلاق و پیامدهای آتی آن است. در پژوهشی که تحت عنوان «منشور اخلاقی تدریس-یادگیری برای یک سیستم آموزش الکترونیکی»، انجام شد نویسندگان این‌گونه نتیجه‌گیری می‌کنند که یکی از ملزومات پیشرفته بود یادگیری الکترونیکی آگاهی معلمان و دانش‌آموزان از اخلاق و پیامدهای آتی آن است (Al-Shehri, 2017). در پژوهشی دیگر (منصورزاده و دیگران، ۱۳۹۵) نتایج نشان داد که رعایت اصول اخلاق حرفه توسط ذی‌نفعان یادگیری الکترونیکی به دلیل مشخص نبود دستورالعمل‌های واضح در این زمینه، رو به افول است و آن‌چنان که باید اخلاق رعایت نمی‌شود. در پژوهشی دیگر با عنوان «آگاهی از مسائل اخلاقی هنگام استفاده از سیستم آموزش الکترونیکی» پژوهشگران به این نتیجه رسیدند که دانشجویان با اصول اخلاق حرفه‌ای در محیط یادگیری الکترونیکی (حقوق مالکیت معنوی، تخریب و حریم خصوصی) آشنا نیستند (Almseidein, Mahasneh, 2020). با توجه به پژوهش‌های مورد بررسی، هدف از تحقیق حاضر بررسی آشنایی معلمان با اصول اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی است و محقق بر آن است تا با پاسخ‌گویی به این پرسش که آشنایی معلمان از اصول اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی به چه میزان است؟ به بررسی این مهم بپردازد.

روش

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ویژگی‌های مرتبط با جمع‌آوری داده‌ها پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق حاضر را تمامی معلمان مقطع متوسطه اول شهر چابهار در سال ۱۴۰۰ به تعداد ۱۸۹ نفر تشکیل داده‌اند که از بین آن‌ها نمونه آماری به روش تصادفی ساده و بر اساس جدول مورگان به تعداد ۱۲۳ نفر انتخاب شدند. در جهت گردآوری اطلاعات معلمان از پرسشنامه آشنایی با اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی استفاده شده است. این پرسشنامه مشتمل بر ۲۰ گویه است که در ۳ بعد حقوق مالکیت معنوی (کلیه حقوق مرتبط با مؤلف رعایت شود، ۸ گویه)، تخریب (آسیب رساندن و یا تخریب چیزی یا کسی، ۷ گویه) و حریم خصوصی (احترام به حریم خصوصی، ۵ گویه) به بررسی آگاهی از اصول اخلاقی به‌عنوان اساس تصمیمات و اقدامات حرفه‌ای در فرایند یادگیری الکترونیکی پرداخته و در طیف پاسخ‌گویی ۵ گزینه‌ای کاملاً موافقم (۵ امتیاز)، موافقم (۴ امتیاز)، نظری ندارم (۳ امتیاز)، مخالفم (۲ امتیاز) و کاملاً مخالفم (۱ امتیاز) به صورت لیکرت طراحی شده است. پایایی پرسشنامه از طریق آزمون آلفای کرون باخ محاسبه شده که

ضریب پایایی برابر با ۰/۸۵ را نشان می‌دهد و نشان‌دهنده سطح قابل قبولی از پایایی پرسشنامه است. همچنین، روایی این پرسشنامه از سوی استادان و صاحب‌نظران در حوزه‌های مرتبط مورد تایید بوده است (Almseidein, Mahasneh, 2020). پس از انتخاب نمونه‌های آماری به تعداد ۱۲۳ شرکت‌کننده و اطمینان دادن به شرکت‌کنندگان از محرمانه بودن اطلاعات شخصی آنان نزد محقق و همچنین، این امر که نتایج تحقیق به اطلاع آن‌ها خواهد رسید، از آنان خواسته شد تا پرسشنامه‌ها را تکمیل کرده و پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، محقق نمره‌های خام شرکت‌کنندگان در تحقیق را جمع‌آوری کرده و با استفاده از آزمون آماری تی تک نمونه‌ای به تجزیه و تحلیل آماری نمرات به دست آمده از پرسشنامه‌ها پرداخت.

یافته‌ها

پس از جمع‌آوری داده‌های تحقیق، در ادامه به تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده در تحقیق به شرح زیر پرداخته شده است.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی معلمان شرکت‌کننده در تحقیق

اطلاعات جمعیت شناختی	فراوانی	درصد فراوانی
بین ۲۵ تا ۳۰ سال	۲۷	۰/۲۱
بین ۳۱ تا ۴۰ سال	۶۵	۰/۵۲
بین ۴۱ تا ۴۹ سال	۳۱	۰/۲۷
زن	۵۷	۰/۴۶
مرد	۶۶	۰/۵۴
فوق دیپلم	۱۷	۰/۱۳
کارشناسی	۲۵	۰/۲۰
کارشناسی ارشد	۸۱	۰/۶۷
جمع کل	۱۲۳	۰/۱۰۰

با توجه به جدول شماره ۱ می‌توان بیان داشت که ۲۷ نفر از معلمان شرکت‌کننده بین ۲۵ تا ۳۰ سال، ۶۵ نفر بین ۳۱ تا ۴۰ سال و ۳۱ نفر دارای سن بین ۴۱ تا ۴۹ سال هستند که به ترتیب دارای درصد فراوانی ۰/۲۱، ۰/۵۲ و ۰/۲۷ هستند. همچنین، ۱۷ نفر از شرکت‌کنندگان فوق‌دیپلم، ۲۵ نفر کارشناسی و ۸۱ نفر دارای مدرک فوق‌لیسانس هستند که به ترتیب دارای درصد فراوانی ۰/۱۳، ۰/۲۰ و ۰/۶۷ هستند. در رابطه با جنسیت معلمان نیز ۵۷ نفر زن و ۶۶ نفر مرد هستند که به ترتیب دارای درصد فراوانی ۰/۴۶ و ۰/۵۴ هستند.

جدول ۲. بررسی نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنف

متغیرها	سطح معناداری	Z
بعد مالکیت معنوی	۰/۱۹	۱/۲۸
بعد تخریب اخلاق	۰/۲۶	۱/۲۲
بعد حریم خصوصی	۰/۲۲	۱/۱۵

سطح معنی‌داری آزمون نرمال بودن داده‌ها بر اساس جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که متغیر تحقیق معنادار بوده و سطح معناداری آن بیش از عدد بحرانی در سطح ۰/۰۵ است. در ادامه نتایج مربوط به خرده مقیاس‌های اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی معلمان ارائه شده است.

چون پرسشنامه نمره کلی ندارد و هر بعد اخلاق حرفه‌ای (مالکیت معنوی، تخریب و حریم خصوصی) دارای نمره جداگانه است میانگین فرضی برای هر بعد اخلاق حرفه‌ای جداگانه محاسبه شده است و میانگین فرضی شامل نصف بیشترین نمره‌ای است که هر فرد می‌تواند کسب نماید. با توجه به اینکه تمام گویه‌ها ۵ گزینه‌ای هستند (کاملاً موافقم ۵ امتیاز، موافقم ۴ امتیاز، نظری ندارم ۳ امتیاز، مخالفم ۲ امتیاز و کاملاً مخالفم ۱ امتیاز) و بعد مالکیت معنوی معنوی ۸ گویه، تخریب ۷ گویه و حریم خصوصی ۵ گویه هستند میانگین فرضی شامل نصف بیشترین نمره قابل کسب، محاسبه شده است بنابراین:

$$\text{میانگین فرضی بعد مالکیت معنوی} \\ \frac{5 * 8}{2} = 20$$

$$\text{میانگین فرضی بعد تخریب} \\ \frac{5 * 7}{2} = 17.5$$

$$\text{میانگین فرضی بعد حریم خصوصی} \\ \frac{5 * 5}{2} = 12.5$$

سؤال پژوهش: میزان آشنایی معلمان با اصول اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی به چه میزان است؟

جدول ۳. بررسی میزان آشنایی معلمان با بعد مالکیت معنوی اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی

متغیر	میانگین	df	مقدار t	سطح معناداری
مالکیت معنوی اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی	۳۱/۱۲	۱۲۲	۲۴/۷۱	۰/۰۰۰

با استناد به نتایج به دست آمده در جدول شماره ۴ می‌توان بیان داشت که بعد مالکیت معنوی اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی دارای میانگینی بیشتر از حد متوسط ۲۰ است و مقدار t نیز بیشتر از ۱/۹۶ است و سطح معناداری هم کمتر از ۰/۰۱ است و این بدان معناست که میزان آشنایی معلمان با بعد مالکیت معنوی اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی در حد متوسط به بالا است.

جدول ۴. بررسی میزان آشنایی معلمان با بعد تخریب اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی

متغیر	میانگین	df	مقدار t	سطح معناداری
تخریب اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی	۲۰/۱۷	۱۲۲	۸/۵۶	۰/۰۰۰

همچنین، در رابطه با بعد تخریب اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی می‌توان بیان داشت که میانگین به دست آمده از یافته‌ها بیشتر از حد متوسط ۱۷/۵ است و مقدار t نیز بیشتر از ۱/۹۶، و سطح معناداری هم کمتر از ۰/۰۱ است و این بدان معناست که میزان آشنایی معلمان با بعد تخریب اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی در حد متوسط به بالا است.

جدول ۵. بررسی میزان آشنایی معلمان با بعد حریم خصوصی اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی

میانگین فرضی ۱۲/۵				
متغیر	میانگین	df	مقدار t	سطح معناداری
حریم خصوصی اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی	۱۶/۱۲	۱۲۲	۸/۲۱	۰/۰۰۰

در نهایت، در رابطه با بعد حریم خصوصی اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی نیز می‌توان بیان کرد که میانگین به‌دست‌آمده از یافته‌ها بیشتر از حد متوسط ۱۲/۵ است و مقدار t نیز بیشتر از ۱/۹۶، و سطح معناداری هم کمتر از ۰/۰۱ است و این بدان معناست که میزان آشنایی معلمان با بعد حریم خصوصی اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی در حد بالا است.

بحث و نتیجه‌گیری

آشنایی با اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی از ملزومات اجرای موفقیت‌آمیز یادگیری الکترونیکی است. در پژوهش حاضر به بررسی میزان آشنایی معلمان با ابعاد اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی پرداخته شد، یافته‌ها نشان داد که سطح آشنایی معلمان دوره متوسطه اول با اصول اخلاق حرفه‌ای بالاتر از حد متوسط است. در ادامه نتایج هر فرضیه به‌صورت جداگانه بررسی خواهد شد. در خصوص فرضیه اول یافته‌ها نشان داد معلمان با حقوق مالکیت معنوی در اخلاق حرفه‌ای در حد قابل‌قبولی آشنا هستند این یافته با پژوهش‌های (Almseidein, Mahasneh, 2020; Muhammad et al, 2016 and Busikawa et al, 2013) همسو نیست دلیل این همسو نبودن احتمالاً به دلیل این امر است که جامعه مورد مطالعه معلم بودند و با بعد مالکیت معنوی در فضای آموزش و یادگیری آشنا هستند و این آشنا بودن به دلیل گذراندن واحدهای مرتبط و همچنین تجربه زیسته در فضای آموزش و پرورش ناشی می‌شود؛ از طرفی جامعه آماری پژوهش حاضر معلمانی بودند که تجربه آموزش الکترونیکی دوران کرونا را داشته، با مسائل حقوق مالکیت معنوی در طول این دوران کاملاً آشنا بوده، مواردی از رعایت و یا عدم رعایت این بعد از اخلاق حرفه‌ای را تجربه کرده‌اند، لزوم پایبندی به این بعد از اخلاق حرفه‌ای در محیط یادگیری الکترونیکی به‌ویژه در زمینه تولید محتوا را درک کرده‌اند و با پیامدهای ناشی از عدم رعایت این بعد از اخلاق حرفه‌ای آشنا هستند. بررسی داده‌های مربوط به فرضیه دوم پژوهش هم نشان داد جامعه معلمان مورد مطالعه با بعد تخریب از اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی آشنا هستند. نتایج این فرضیه با یافته‌های (Almseidein, Mahasneh, 2020; Muhammad et al, 2016 and Busikawa et al, 2013) همسو نیست، در توجیه این ناهم‌سو بودن شاید بتوان دلایل فرضیه اول را مجدد تکرار کرد و بر اهمیت تجربه یادگیری الکترونیکی دوران کرونا مجدد تأکید کرد، با توجه به تجربه دوران کرونا طبیعتاً بسیاری از معلمان با پیامدهای عدم رعایت این بعد از اخلاق حرفه‌ای در دوران کرونا مواجه شده‌اند و طعم عدم رعایت این بعد از سوی برخی همکاران را چشیده و یا شنیده‌اند و این تجارب بعضاً ناخوشایند سبب آشنایی معلمان با این بعد از اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیک شده است. در خصوص فرضیه سوم نیز یافته‌ها نشان داد که معلمان دوره متوسطه اول با بعد حریم خصوصی در اخلاق حرفه‌ای یادگیری الکترونیکی آشنا هستند. این یافته‌های پژوهش‌های (Almseidein, Mahasneh, 2020; Muhammad et al, 2016 and Busikawa et al, 2013) همسو نیست. با توجه به این‌که این بعد از اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی جدای از دو بعد دیگر نیست تحلیل‌های قبلی در خصوص این بعد نیز مصداق دارد. حریم خصوصی یکی از موارد بسیار مهم و

تأثیرگذار در موفقیت یک سیستم یادگیری الکترونیکی است. شاید صحبت کردن از حریم خصوصی در فضای مجازی برای کسی که تجربه فضای مجازی را نداشته باشد خیلی ملموس نباشد اما کسی که در فضای مجازی زیست کرده باشد کاملاً این مفهوم برای او ملموس است و مصداق دارد، در همین راستا به دلیل اینکه جامعه آماری پژوهش حاضر چون تجربه یادگیری الکترونیکی را داشته‌اند طبیعتاً در تجربه زیسته خود بارها با مصداق‌های حریم خصوصی در یادگیری الکترونیکی روبه‌رو شده‌اند. اتفاقاً یکی از مواردی که در آموزش مجازی زمان کرونا معلمان با آن چالش داشته‌اند همین بحث حریم خصوصی است؛ بنابراین طبیعی است که با این بعد از اخلاق حرفه‌ای یادگیری الکترونیکی آشنا باشند. به‌طور کلی در خصوص تحلیل نتایج این پژوهش شاید بتوان این‌گونه تبیین کرد جامعه مورد بررسی در اواخر دوره کرونا بررسی شدند و این معلمان سابقه فعالیت در محیط یادگیری الکترونیکی را داشته و بسیاری از موارد مصداقی این سه بعد را تجربه کرده‌اند، همچنین به‌واسطه شغل خود در کارگاه‌های مختلف یادگیری الکترونیکی شرکت کرده و از طریق منابع آموزشی مختلف سطح اطلاعات خود را در زمینه یادگیری الکترونیکی و ابعاد آن از جمله اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی افزایش داده‌اند و این تجربه زیسته از یادگیری الکترونیکی و تلاش در جهت آگاهی در این محیط سبب نتایج حاضر شده است. با توجه به نتایج پژوهش که نشان‌دهنده آشنایی معلمان با اصول اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی است می‌توان پیشنهاد داد که ابعاد بیشتر و عمیق‌تری از اخلاق حرفه‌ای در یادگیری الکترونیکی به‌ویژه در ارتباط با دانش‌آموزان و مصداق‌های آن در کلاس درس مجازی به معلمان آموزش داده شود در همین راستا پیشنهاد می‌شود در پژوهشی میزان رعایت این اصول در عمل هم مورد بررسی قرار گیرد که مشخص شود آیا صرف آشنایی منجر به رعایت است اصول خواهد شد یا خیر؟ پژوهش حاضر نیز مانند تمام پژوهش‌های قبلی با محدودیت‌هایی مواجه بود از جمله اینکه بهتر بود برای انتخاب معلمان از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده می‌شد اما با توجه به محدودیت‌های دوران کرونا و مشکلات پیگیری جهت پاسخ به پرسش‌نامه‌ها از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد.

مشارکت نویسندگان

مقاله برگرفته از پایان‌نامه خانم اسماعیلی بوده و نویسنده مسئول استاد راهنما و نویسنده آخر استاد مشاور کار بودند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان مقاله از همه معلمان که در انجام این پژوهش مشارکت نمودند تشکر و قدردانی می‌کند. همچنین از کارکنان دانشگاه بین‌المللی چابهار که این پایان‌نامه در این دانشگاه دفاع شد صمیمانه تشکر می‌کند.

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.»

منابع

- احمدی، سلیمان؛ شهبازی، سارا؛ میرمقتدایی، زهره (۱۳۹۸). اخلاق در یادگیری الکترونیکی: پیش‌نیازها و راهکارهای اجرایی، هفتمین کنگره سالانه اخلاق پزشکی ایران تحول اخلاق پزشکی در گام دوم انقلاب، ساری. پورنقدی، بهزاد (۱۳۹۱). تاملی بر اخلاق در آموزش مجازی و یادگیری الکترونیکی، فصلنامه دانش انتظامی استان سمنان، ۲(۴)، ۹۲-۱۱۲.
- سرمدی، محمدرضا؛ معصومی فرد، مرجان (۱۳۹۴). نگاهی دوباره به اخلاق یادگیری الکترونیکی در دانشگاه‌های مجازی، دومین کنگره بین‌المللی فرهنگ و اندیشه دینی.
- سوداگر، حمیدرضا؛ سلیمان‌پور عمران، محبوبه؛ معصومیان، فرانک (۱۴۰۰). ارائه مدل عملیاتی آموزش الکترونیکی در حوزه محیط زیست. دو فصلنامه مطالعات آموزشی نما آجا، ۱۸، ۳۹-۵۰.
- شهبازی، حسین؛ روشنیان رامین، محسن؛ ذبیح‌الله، الهی (۱۴۰۱). انگیزش پیشرفت و رضایت تحصیلی دانش‌آموزان هنرستانی در آموزش حضوری، مجازی و تلفیقی. فناوری‌های آموزشی در یادگیری، ۵(۱۸)، ۷۰-۵۵.
- شیرازی، فاطمه؛ حیدری، شیوا؛ سنجر، مهناز (۱۳۹۱). اخلاقیات در آموزش و یادگیری الکترونیکی. اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، ۵(۹): ۸۹-۰.
- فروغی، سعید؛ الحانی، فاطمه؛ کاظم‌نژاد، انوشیروان؛ زارعیان، آرمین (۱۳۹۵). تبیین نقش ارزش‌ها در اخلاق حرفه‌ای پرستاری: یک مطالعه تماتیک. مجله علمی پژوهشی یافته. ۱۸(۱)، ۶۴-۵۶.
- مرادی مخلص، حسین؛ پورجمشیدی، مریم؛ مظفری، امید (۱۴۰۲). تبیین جایگاه اخلاق حرفه‌ای در حوزه یادگیری الکترونیکی آموزش پزشکی: یک مرور نظام‌مند. مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان. ۲۲(۸): ۸۹۶-۸۷۳.
- مرادی، امیر؛ کردلو، محسن (۱۳۹۸). پدیدارشناسی تنگناهای اخلاقی آموزش الکترونیکی در آموزش عالی مجازی ایران. فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۳۶(۹)، ۸۱-۶۵.
- ملکی انور، محمد (۱۴۰۱). بررسی اصول اخلاق حرفه‌ای معلم در سیره پیامبر اکرم (ص). توسعه حرفه‌ای معلم، ۷(۴)، ۵۶-۳۹.
- منصورزاده، محمد؛ محمودی، فیروز؛ حبیبی، حمداله (۱۳۹۵). بررسی عوامل موثر بر پذیرش فناوری اطلاعات و ارتباطات در بین دانشجویان بر اساس الگوی پذیرش فناوری ۳. راهبردهای آموزش (راهبردهای آموزش در علوم پزشکی)، ۹(۵)، ۳۷۰-۳۵۷.
- مومنی، ناصر (۱۳۹۵). تحلیل نقش انسان‌شناسی در اخلاق حرفه‌ای. فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، ۱۰(۴)، ۲۶-۱۷.

References

- Ahmadi, S. Shahbazy, S. & Mirmoghtadai, Z. (2019). Ethics in E-learning Prerequisites and Implementation Solutions. *The 7th Annual Congress of Medical Ethics of Iran the Transformation of Medical Ethics in the Second Step of the Revolution*. Sari. [persian] <https://civilica.com/doc/999691/>
- Aldosemani, T. I. (2020). Towards Ethically Responsive Online Education: Variables and Strategies from Educator's Perspective. *Journal of Education and Learning*, 9(1), 79-86.
- Almseidein, T., & Mahasneh, O. (2020). Awareness of Ethical Issues When Using an E-learning System. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 11(1), 128-131.
- Al-Shehri, M. (2017). Code of Ethics of Teaching-learning for an E-learning System. *International Journal of Computer Applications*, 166(5), 16-20.

- Bušíková, A., & Melicheríková, Z. (2013). Ethics in E-Learning. *International Association for Development of the Information Society*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED562272.pdf>
- Commodari, E., & La Rosa, V. L. (2021). Adolescents and Distance Learning During the First Wave of the COVID-19 Pandemic in Italy: What Impact on Student's Well-being and Learning Processes and What Future Prospects? *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 11(3), 726-735. <https://doi.org/10.3390/ejihpe11030052>.
- Finefter-Rosenbluh, I., & Power, K. (2023). Exploring Preservice Teacher's Professional Vision: Modes of Isolation, Ethical Noticing, and Anticipation in Research Communities of Practice. *Teaching and Teacher Education*, 132, 104245.
- Foroughi, S., Alhani, F., Kazemnejad, A., & Zareian, A. (2017). Explaining the Role of Values in Professional Nursing Ethics: A Comprehensive Study. *Yafte J Med Sci*, 18(1), 56-64.
- Goold, A., & Coldwell, J. (2005). Teaching ethics in a virtual classroom. *ACM SIGCSE Bulletin*, 37(3), 232-236. <https://doi.org/10.5539/jel.v9n1p79>
- Kuppusamy, P. (2019). Smart Education Using Internet of Things Technology. In *Emerging Technologies and Applications in Data Processing and Management* (pp. 385-412). IGI Global.
- Lawrent, G. (2022). Teacher Ethics in the Tanzanian Context and Their Implications. *Teaching and Teacher Education*, 120, 103900. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103900>
- Maleki Anvar, M. (2023). Examining the Principles of Teacher's Professional Ethics in the Life of the Holy Prophet (PBUH). *Teacher Professional Development*, 7(4), 39-56. [persian] DOI:[20.1001.1.24765600.1401.7.4.3.9](https://doi.org/10.24765/600.1401.7.4.3.9)
- Mansourzadeh, M., Mahmoodi, F., & Hamdollah, H. (2016). Investigating the Effective Factors on Acceptance of ICT among Students Based on Technology Acceptance Model 3. *Education Strategies in Medical Sciences*, 9(5), 357-370. [persian] <http://edcbmj.ir/article-1-1076-en.html>
- Martha, L. A. (2015). *Teaching and Learning Online*. Massachusetts: University of Massachusetts Amherst.
- Martinez Garcia, A. Horrach Rossello, P., & Mulet forteza, C. (2023). Evolution and Current State of Research into E-learning. *Heliyon*, Volume:19, Issue:10. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e21016>
- Meriac, J. P. (2015). Examining Relationships Among Work Ethic, Academic Motivation and Performance. *Educational Psychology*, 35(5), 523-540. <https://doi.org/10.1080/01443410.2014.895291>
- Mitchell, M. S., Reynolds, S. J., & Treviño, L. K. (2017). The Study of Behavioral Ethics within Organizations. *Personnel psychology*, 70(2), 313-314. DOI: [10.1111/peps.12227](https://doi.org/10.1111/peps.12227)
- Momeni, N. (2015). Analyzing the Role of Anthropology in Professional Ethics. *Ethics in Science & Technology*, 10(4). [persian]
- Moradi, A., Kordlo, M. (2019). Phenomenology of Ethical Dilemmas of E-learning in Virtual Higher Education. *Information and Communication Technology Quarterly in Educational Sciences*. Volume: 4. [persian] <https://www.noormags.ir/view/en/magazine/number/110113>

- Moradimokhles, H., Pourjamshidi, M., & Mozafari, O. (2023). Study of Ethics in the E-Learning of Medical Education: A Systematic Literature Review. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, 22(8), 873-896. [persian]. [10.61186/jrums.22.8.873](https://doi.org/10.61186/jrums.22.8.873)
- Muhammad, A., Ghalib, M. F. M. D., Ahmad, F., Naveed, Q. N., & Shah, A. (2016). A Study to Investigate State of Ethical Development in E-learning. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 7(4), 284-90.
- Nagel, I., Guðmundsdóttir, G. B., & Afdal, H. W. (2023). Teacher Educator's Professional Agency in Facilitating Professional Digital Competence. *Teaching and Teacher Education*, 132, 104238. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104238>.
- Posey, G., Burgess, T., Eason, M., & Jones, Y. (2010, March). The Advantages and Disadvantages of the Virtual Classroom and the Role of the Teacher. In *Southwest Decision Sciences Institute Conference* (pp. 2-6). http://www.swdsi.org/swdsi2010/sw2010_preceedings/papers/PA126.pdf
- Pournaghdi, B. (2012). The Reflection on Ethics in Virtual Education and E-learning. *Semnan police knowledge quarterly*, 2(4), 93-112. [persian] http://semnan.jrl.police.ir/article_15758_766c5aed5db688c403216de90c7aa19c.pdf
- Rosenberg, Mark J. (2011). *Electronic Learning*. Translated by Daud Karimzadegan Moghadam, Tehran: Payam Noor University Press.
- Sarmadi, M R, Masoumi Fard, M. (2015). A Second Look at E-learning Ethics in Virtual Universities. *The second international congress of culture and religious thought*. [persian]
- Shahsavary, H., Roshanian Ramin, M., & Allahi, Z. A. (2022). The Achievement Motivation and Academic Satisfaction of Conservatory Students of Face-to-face, Virtual and Blended Education. *Technology of Instruction and Learning*, 5(18), 55-70. [persian] <https://doi.org/10.22054/jti.2023.72443.1371>
- Shirazi, F. Heidary, Sh. & Senjri, M. (2012). Ethics in E-learning. *Ethics and history of medicine*. Issue: 5. [persian]
- Sodagar, H. R., Soleimanpour Omran, M., & Masoumian, F. (2021). Providing an E-learning Operational Model in the field of environment. *Journal of Educational Studies*, 18, 39-50. [persian]
- Tripath, S. P. (2014). Impact of Work Ethics on Organisational Commitment and Employee Satisfaction at Hdfc Bank Indore, India. *Global journal for research analysis*, 3(5), 1-10.
- Vázquez-Parra, J. C., García-González, A., & Ramírez-Montoya, M. S. (2022). Ethical Education and Its Impact on the Perceived Development of Social Entrepreneurship Competency. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 12(2), 369-383. <https://doi.org/10.1108/HESWBL-01-2021-0012>